

Meldcode Huiselijk geweld Vita Zorggroep B.V.

Vooraf

De Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is op 1 juli 2013 in werking getreden. Dit betekent dat bij vermoedens van mishandeling (van welke aard dan ook) de vijf stappen doorlopen dienen te worden die in de meldcode zijn beschreven. Overigens slaat de verplichting op het gebruik van de meldcode, niet op het melden zelf.

Binnen Vita Zorggroep is de meldcode kindermishandeling ingevoerd in maatschappelijk werk en thuisbegeleidinggebruiken een stappenplan voor huiselijk geweld en kindermishandeling.

De *Meldcode huiselijk geweld*, vormt samen met de bovengenoemde documenten de Meldcode van Vita Zorggroep.

Daarmee voldoet Vita Zorggroep niet alleen aan de wet, maar geeft ook gevolg aan haar missie tegen huiselijk geweld.

Geheimhouding

Slachtoffers en plegers van vragen meestal niet zelf om hulp. Terwijl er wel degelijk hulp nodig is om het geweld te stoppen. Om toereikende hulp op gang te brengen, zullen beroepskrachten die betrokken zijn bij de aanpak van huiselijk geweld informatie moeten delen. Maar cliëntgegevens wissel je niet zomaar uit. De geheimhoudingsplicht staat bij de meeste hulpverleners hoog in het vaandel. De regelgeving op het gebied van geheimhouding is streng, maar biedt wel enige ruimte om het belang van de cliënt af te wegen tegen het belang van geheimhouding.

Sinds 1 juli 2013 is het wettelijk meldrecht voor kindermishandeling uitgebreid tot een wettelijk meldrecht voor alle vormen van huiselijk geweld. Dit betekent dat professionals, ook als zij daarvoor geen toestemming hebben van de cliënt, een vermoeden van mishandeling kunnen melden bij gedragswetenschapper. Ook kunnen zij, desgevraagd, antwoord geven op vragen over de cliënt en zijn gezin, als het SHG daarom vraagt. In feite maken de meldrechten inbreuk op het beroepsgeheim voor professionals mogelijk.

Met toestemming van de cliënt of diens contactpersoon is gegevensuitwisseling bijna altijd rechtmatig. Maar om toestemming te verkrijgen, zal eerst het probleem op tafel moeten worden gelegd. Het is een zwaar en beladen onderwerp om ter sprake te brengen. Het Steunpunt kan hierin adviseren. De manier waarop toestemming moet worden verkregen staat vrij. Mondelinge toestemming om gegevens te verstrekken is in principe voldoende. Maar met het oog op eventuele bewijsvoering verdient schriftelijke toestemming de voorkeur.

Ondersteuning

Mishandeling is geen sinecure, maar er als zorgverlener mee geconfronteerd worden kan ook heel ingrijpend zijn. VOBS (Vita Zorggroep ondersteuning bij schokkende gebeurtenissen) draagt zorg voor een adequate opvang van medewerkers die een schokkende ervaring hebben gehad die het uitoefenen van de functie zou kunnen beïnvloeden.

Dreigende of gevaarlijke situatie

De veiligheid van de zorgverlener staat voorop. Wanneer een situatie dreigend of gevaarlijk wordt gaat hij of zij weg en neemt direct contact op met de zorg coördinator. In overleg met de zorg coördinator wordt besloten wat te doen. Ook eventuele aangifte bij de politie loopt via de zorg coördinator.

1. Inleiding

De *Meldcode huiselijk geweld* focust op de signalering en aanpak van huiselijk geweld in de verschillende settings waar Vita Zorggroep medewerkers zorg en begeleiding bieden.

Vita Zorggroep verwacht van alle medewerkers dat zij:

- Op de hoogte zijn van de meldcode, de inhoud en het doel
- Werken volgens de stappen van de meldcode
- Voldoende en regelmatig (bij)geschoold zijn

Daarbij gaan wij er van uit dat **alle** medewerkers weten welke vormen van mishandeling voorkomen, wat de signalen zijn en met wie zij deze signalen en hun vermoedens of twijfels moeten bespreken.

Alle leidinggevende, persoonlijk begeleiders en de gedragswetenschapper kunnen daarnaast de stappen 3, 4 en 5 van de meldcode uitvoeren. Zij zijn in staat het gesprek te voeren met de cliënt en/of zijn vertegenwoordiger en/of de pleger en kennen de sociale kaart.

Het Opleidingsplan voorziet in de juiste scholing voor de verschillende professionals.

Dit document bestaat uit drie delen. In deel I worden definitie, signalen en risico's beschreven. Deel II bevat het feitelijk stappenplan voor de verschillende zorgsettings, inclusief de evaluatie. Deel III bevat tips voor het voeren van het gesprek met de cliënt en betrokkenen en voor het organiseren van hulp.

Deel I: Definitie, signalen en risico's

1. Wat is huiselijk geweld?

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke- of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard gaand met, beschadiging van goederen in en om het huis), eengerelateerd geweld en ouderenmishandeling. Er is altijd sprake van een machtsverschil tussen dader en slachtoffer. Uit onderzoek blijkt dat plegers de meest kwetsbare personen kiezen als slachtoffer. Een ander kenmerk van is de omstandigheid dat dader en slachtoffer (waaronder ook minderjarige slachtoffers) desondanks - en soms noodgedwongen – blijvend deel uitmaken van elkaars leef- en woonomgeving. Hiermee hangt samen dat huiselijk geweld vaak een stelselmatig karakter heeft en er een hoog recidiverisico is. Geweld in het gezin gaat vaak met andere problematiek gepaard, zoals spanningen tussen echtgenoten, werkloosheid of verslaving.

Geschat wordt dat er jaarlijks in Nederland minstens 200.000 personen slachtoffer worden van (evident) huiselijk geweld dat gepleegd wordt door ongeveer 100.000 tot 110.000 verdachten van huiselijk geweld.

Vormen

- Lichamenlijk geweld (slaan, schoppen, door elkaar schudden)
- Psychische mishandeling (vernederen, schelden)
- Verwaarlozing (lichamelijk en geestelijk)
- Seksueel misbruik (verkrachting binnen relatie en seksuele kindermishandeling)
- Schending van rechten (bijvoorbeeld beperking van bewegingsmogelijkheden)
- Eengerelateerd geweld
- Financiële uitbuiting
- Belaging (stalking)

2. Risicofactoren ¹

Er is altijd sprake van een machtsverschil tussen de pleger en het slachtoffer. Bijvoorbeeld tussen man en vrouw of tussen ouders en kind. Plegers kiezen de meest kwetsbare slachtoffers.

Risicofactoren zijn:

- Een laag zelfbeeld en weinig zelfvertrouwen
- Overmatig alcohol- en drugsgebruik
- Opgroeien in een gezin waarin gebrek is aan aandacht
- Opgroeien in een gezin waarin mishandeling en verwaarlozing spelen

¹ Risicofactoren (bron: Van Schaik 2005, Mastenbroek 1995)

3. Signalen²

Verschillende soorten letsel en/of gedrag kunnen een gevolg zijn van huiselijk geweld. Het is belangrijk om signalen die je de indruk geven dat er sprake is van huiselijk geweld serieus te nemen. Ook als een cliënt of patiënt er niet over praat, kunnen er 'alarmbellen' gaan rinkelen. Als je geweld vermoedt is het belangrijk dit gevoel serieus te nemen. Waarschijnlijk reageer je bewust of onbewust op een signaal. Er zijn meerdere signalen waar je als professionals alert op kunt zijn.

Uiterlijke signalen:

- herhaalde verwondingen: zoals blauwe plekken, snijwonden, bijtwonden, hoofdwonden, kneuzingen, fracturen (net name neus, pijpbeenderen, ribben)
- ontwrichtingen (met name kaak en schouder)
- brandwonden
- verlies van tanden
- schedelletsel en genitale beschadigingen

Als je op basis van uiterlijke signalen vermoedt dat er sprake is van huiselijk geweld, bekijk de cliënt dan goed en documenteer dit. Ben je arts of verpleegkundige? Deze informatie kan een slachtoffer later helpen bij het doen van aangifte. Neem de volgende informatie op:

- ziet het letsel er gebruikelijk uit
- wanneer is het letsel opgelopen
- klopt het uiterlijk van de verwondingen met de opgegeven ouderdom
- welke verklaring wordt voor het letsel gegeven
- klopt die verklaring met de aard en de plaats van de verwondingen

Signalen op psychosomatisch/psychiatrisch gebied:

- depressiviteit
- trillen
- vaak hoofdpijn of maagpijn
- vermoeidheid
- angst
- slaapstoornissen
- hyperventilatie, hartkloppingen

Gedragmatige signalen:

- een onderdanige houding
- onzeker, een negatief zelfbeeld
- geen lichamelijk onderzoek willen
- onduidelijke hulpvragen
- schrikachtig
- vrouwen die altijd vergezeld zijn van hun partner zijn en/of consulten op het laatste moment afzeggen
- praten in termen van 'ik mag niet van mijn man'
- relatie- en seksuele problemen
- verslavingen
- moeite met oogcontact
- afspraken steeds uitstellen
- onderdrukken van emoties, moeite met huilen
- afgeven van tegenstrijdige boodschappen
- niet over eigen geld (mogen) beschikken

² Steunpunt Den Haag

- sociaal isolement, weinig contacten buitenshuis
- schuldgevoelens

Signalen bij kinderen:

- heel stil of juist heel druk zijn
- geen vriendjes hebben
- leer- en concentratieproblemen op school
- lichamelijke klachten